

M/S NORDVARD

fra vuggen til graven

Dette er andre artikkel av tre om lasteskipet M/S "Nordvard". Vraket ligger i dag på cirka 30 meters dyp i Mossesundet, nær møllene. Det norske skipet ble bygget i 1925, kapret i 1940 av tyskerne og brukt som forsyningsskip under 2. verdenskrig. "Nordvard" ble til slutt senket av allierte fly i et bomberaid over Moss 28. desember 1944.

Etter at "Kota Pinang" og "Python" var senket på deres første oppdrag i Atlanteren, ble et skriv datert 7. desember 1941 sendt ut: "Det gis avkall på videre innsats av "Ubootversorger" til havs. "Nordvard", "Bullaren", "Altair" og "Kertosono" som er under ombygging skal brukes som forsyningsskip til ubåter langs kysten fra Frankrike til Nord-Norge og i Østersjøen. Fortsatt forsyning i Atlanteren vil bli fra store ubåter, så som "Typ XIV".

Noen forandring fra vår tegning har nok dette forårsaket, men da ombyggingen var kommet godt i gang var de neppe store. 28. januar 1942 ble "Nordvard" utpekt til å operere fra Kirkenes. Ombyggingen skulle forseres så skipet kunne være ferdig i løpet av februar og på plass i Kirkenes i mars måned. Allerede 19. februar ble leveringens utsatt til 5. april, og den 21. april ble det gitt ordre om å holde tilbake all forsyning til skipet inntil videre.

Reisen nordover starter

Først 16. mai 1942 ble "Nordvard" overlevert fra Bauaufsicht Süd til Technisches Amt i Hamburg og lovet krigsklar den 21. mai. Skipets kommando ble overført til "Trossschiffverband West". Et ekkolodd fra Wilhelmshaven ble levert 17. mai. Installasjon av dette måtte foregå i dokk, men det var det ikke ledig plass til. Et fransk ekkolodd ble derfor satt inn 22. mai. Dagen etter smakte det olje av ferskvannet. Da tanken ble tømt fant de en sprekk som ble utbedret, tanken rengjort med soda og spylt.

Klokken 15.14 den 26. mai forlot skipet Bordeaux i Frankrike med kurs for Lorient, men etter fem timer falt motoren ut på grunn av vann i brennoljen. 15 minutter etter at de var kommet i gang igjen stoppet motoren nok en gang. Så ble det å returnere til Bordeaux. Det viste seg å være lekkasje i dobbeltbunntank nr. 1, og dette hadde spredd seg via fem andre tanker før det kom til dagtanken. Reparasjon ble nektet da skipet skulle til Lorient for utprøving snarest mulig. To brennoljetanker som var intakte og ville strekke til for reisen ble benyttet. "Nordvard" forlot Bordeaux 28. mai eskortert av flere marinefartøyer.

De la til i Lorient kvelden etter. Prøver underveis viste at det franske ekkoloddet var ubrukelig. I løpet av natten sprakk betongfestet til en puller på fis-

TSINGTAU: Moderskipet "Tsingtau" kom til Son på D-dagen 6. juni 1944. Her ligger "Tsingtau" med tre motortorpedobåter på utsiden.

kekaien på grunn av overbelastning. Så skjedde intet i uken som fulgte. 6. juni ble dykkerutstyret prøvet på 13 meters dyp og funnet i orden. 13. juni ble 100 kubikkmeter dieselolje, to G 7a og fire G 7e torpedoer overført til en ubåt. Dagen etter forhalte de til en bøye, og det samme ble gjentatt til en annen ubåt. Her beskrives fylling av trykkluft i torpedoene og overføringen via båter mer i detalj. Resten av måneden skjedde det ikke noe.

Heller ikke i første uke av juli 1942 hendte det noe spesielt. "Nordvard" ble forfalt fra sted til sted, men verftsarbeidet kunne ikke begynne da det ikke var plass. Den 10. juli ble igjen en puller revet løs på kaien. Bare en rask dropping av ankerene forhindret at en Vorpostbåt havarerte, mens en annen ble skadet i hekken og skytset der. 17. juli falt en av mannskapet overbord, og ble ikke funnet før den 25. juli da "Nordvard" ble forfalt til øya Ile de Groix.

Til dokk i Lorient

9. august ble de tauet inn i dokk ved Kriegsmarinewerft Lorient. Før dokken ble tømt for vann ble det utført en krengeprøve for å bestemme skipets stabilitet. Så skulle det tyske ekkoloddet bygges inn, oljetankene rengjøres og lekkasjen tettes. Men den 27. august måtte de ut av dokken for å gi plass til

en "Sperrbrecher". "Nordvard" kom inn i dokken igjen 9. september. Nevnte arbeid ble slutført og generator nr. 4 skiftet ut, samt en propellving rettet opp. Den 30. september måtte de igjen ut av dokken, og ble forfalt til Kergrois-verftet for videre arbeide den 2. oktober. Ti dager senere var de tilbake i dokken ved marineverftet der et dieselaggregat ble tatt ombord for montering. Så ut av dokk 18. oktober og forfalt til kai der arbeidene delvis ble slutført.

Nye kanoner fra Kiel

Nå skulle alt 2cm skyts byttes ut og suppleres med to til. Da de ikke hadde dette skriftlig ble det nektet utført og skipet forfalt til Kergrois-verftet der arbeidet ble påbegynt. 22. november var det radiotest og avmagnetisering i sløyfer på havnen. Dette ble avbrutt da måleinstrumentene var i stykker, og en ubåt skulle gjøre dykkforsøk. 23. november ble de fra Kiel ankomne kanoner montert. Så avmagnetisering igjen med muntlig beskjed om å forlate Lorient 26. november. Dette ble nektet. Skipet lå resten av måneden og ventet på å få det skriftlig.

1. desember 1942 skulle kompassene kompenseres. Noe som viste seg umulig da de befant seg for nær skipets beskyttelsesutstyr mot magnetiske mi-

ner. 6. desember fikk de beskjed om å forlate kaien tre kvarter senere. Motoren fikk de i gang. Men det var ikke tid til å bestille slepebåter og los. Dessuten var flere mannskaper på land. De gikk derfor til en bøye uten los og skadet en rekke peler i tussmørket. Mannskapet ble brakt ombord av en Vorpostbåt. "Nordvard" gikk så nordover mot "die Heimat" (Tyskland) dagen etter, eskortert av tre ubåtjagere og en forpostbåt. St. Malo var første mål. Å bruke skipet i Kirkenes var forlenget oppgitt. Neste stopp var Cherbourg der de ankom 10. desember. Så videre til den franske havnebyen Le Havre, for å fortsette mot Boulogne. Hele tiden skiftet de eskortefartøyer. Nå fikk de beskjed om fiendtlige (det vil si allierte) sjøstridskrefter nord for Dieppe og beskjed om å snu og gå tilbake til Le Havre der de ankom 12. desember.

Fra nå av finnes det ikke flere krigsdagbøker etter "Nordvard", og andre kilder er brukt. Skipet skulle vente til neste nymåne med å fortsette nordover. Hva som skjedde vet vi ikke, men natten 10./11. januar 1943 var de på vei sydover via Cherbourg. Videre den 20. januar mot Brest, men måtte ankre opp i St. Malo på grunn av svær sjø. 23. januar ankom "Nordvard" St. Nazaire via Brest. Her var det store tyske ubåtbunkre og marineverft. Skipet forble

MS "NORDVARD" fotografert fra hjelpekrysseren Pinguin i Det indiske hav i 1940.